

LDDK pozīcija

Nacionālās Enerģētikas un klimata padomei

2021.gada 29.septembrī

Par Eiropas zaļā kursa un klimata mērķiem un to ietekmi uz Latvijas ekonomikas attīstības virzieniem, "[Fit for 55](#)" pakotnes virzību un Klimata likumprojektu

1. LDDK konceptuāli **iebilst** pret likumprojektu "**Klimata likums**" esošajā redakcijā un [š.g. 14.jūlijā Eiropas Komisijas publiskoto tiesību aktu priekšlikumu kopumu jeb "Fit for 55"](#) (darba kārtības 1.punkts).
2. LDDK uzskata, ka **Klimata likumā** ir jānostiprina **starpinstitucionāla koordinācijas sistēma un sadarbība** visaugstākajā līmenī pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku, kā arī jānostiprina Klimata likuma sasaiste ar attīstības plānošanas dokumentiem – Nacionālo industriālo politiku (NIP) pamatnostādņem un Nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.-2030.gadam (NEKP).
LDDK uzskata, ka par Latvijas Zaļā kursa un klimata mērķu sasniegšanas projekta sekmīgu paraugu varētu kalpot Eiro ieviešanas projekts, kas iekļautu šādus elementus:
 - iesaiste (darba devēji, darba ņēmēji, valsts pārvalde, daudznozaru nevalstiskais sektors, zinātnieki no dažādiem sektoriem, pašvaldības),
 - visaptverošas pielāgošanās stratēģijas un plāna izstrāde,
 - ekspertu darba grupu izveide,
 - uzraudzības komitejas izveidei Ministru prezidenta vadībā,
 - atbildības un pienākumi (publiskais un privātais sektors),
 - zinātniski pamatots izvērtējums (ekoloģiskā, ekonomiskā un sociālā ietekme),
 - praktisks atbalsts transformācijai (iedzīvotāji, uzņēmēji, pašvaldības u.c.),
 - sabiedrības informētība (iedzīvotāji, uzņēmēji).
3. LDDK uzsver, ka **sadarbībā ar nozarēm nepieciešams precīzi definēt Latvijas valsts sasniedzamos mērķus** un virzībā uz to sasniegšanu **steidzami veikt galveno Siltumnīcefekta gāzes (SEG) emisiju emitētāju nozaru jeb jomu izpēti**:
 - transports,
 - lauksaimniecība,
 - enerģētika un apkure (ne-ETS),
 - enerģētika (ETS),
 - mājsaimniecības,
 - atkritumu apsaimniekošana,
 - rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana ražošanā (ETS),
 - zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība (ZIZIMM).

4. LDDK **iebilst** pret Ekonomikas ministrijas piedāvāto protokollēmuma projekta 3. un 4. punktu attiecībā uz ekspertu darba grupu izveidi, jo šādu grupu veidošana pirms **Latvijas valsts sasniedzamo mērķu definēšanas** sadrumstalo koordinācijas sistēmu, turklāt darba grupās nav pietiekami pārstāvēti uzņēmēju un nozaru asociāciju un zinātnieku pārstāvji.
5. **LDDK kopumā atbalsta Eiropā uzņemto kursu kļūt klimata** neitrālai līdz 2050.gadam, tomēr aicina turpināt diskusiju ES līmenī par individuāliem valstu mērķiem;

Papildus informācija par LDDK iepriekš pausto viedokli:

1. Uzsākot Nacionālās Enerģētikas un klimata padomes darbu, LDDK aicina **ņemt vērā š.g. 17.jūnija Nacionālās Trīspusējās sadarbības padomes (NTSP) sēdes darba kārtības jautājumā nr. 1. "Par Eiropas zaļā kursa un klimata mērķiem un to ietekmi uz Latvijas ekonomikas attīstības virzieniem"** [protokollēmumu](#) **pieņemt LDDK pozīciju par pamatu izvērtēšanai un tālākai rīcībai.**

Papildus materiāli pieejami Ministru kabineta tīmekļvietnē:

Ekonomikas ministrijas vadībā sagatavotā kopīgā nozaru ministriju prezentācija – <https://www.mk.gov.lv/lv/media/9961/download>,

biedrības "Latvijas Darba devēju konfederācija" pozīcija:

<https://www.mk.gov.lv/lv/media/9964/download> un prezentācija: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/10029/download>

AS "Latvijas valsts meži" prezentācija: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/10031/download>

biedrības "Latvijas Kūdras asociācija" prezentācija:

<https://www.mk.gov.lv/lv/media/10033/download>

biedrības "Auto asociācija" prezentācija: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/10127/download>

2. LDDK 17.jūnija NTSP sēdē uzsvēra, ka LDDK ieskatā **klimata mērķi nav sasniedzami, ja nav reālistisku laikā un uz precīzu informāciju balstītu rīcības plānu, kā šos mērķus sasniegt. Latvija nevar uzņemties papildus saistības, ja nav pierādījumu, ka esošie plāni sekmēs Latvijas uzņemtās saistības klimata mērķu sasniegšanā.** Izvērtējot spēkā esošos nozaru politikas plānošanas dokumentus klimata mērķu sasniegšanai, LDDK secina, ka neviens no tiem nesatur precīzu rīcības plānu, kurā būtu atspoguļotas konkrētas darbības laika nogrieznī, kā arī šo darbību izmaksas un precīza to ietekme uz klimata mērķu sasniegšanu. Tāpat nav veikta izvērtēšana par šo darbību ietekmi uz darba devējiem un nodarbinātību, kā arī nav paredzēti konkrēti atbalsta un kompensācijas mehānismi nozarēm, kurām būs nepieciešama būtiska transformācija klimata mērķu sasniegšanā. Atbildīgajām lēmējinstīcijām **ir jāveic precīzi aprēķini un jāsniedz informācija, ar kādām metodēm un darbībām paredzēts sasniegt noteiktos klimata mērķus, norādot katra pasākuma ieguldījumu mērķu sasniegšanā.**
3. Attiecībā **š.g. 14.jūlijā Eiropas Komisijas publiskoto apjomīgo tiesību aktu priekšlikumu kopumu** (t.s."Fit for 55" pakotne), ar ko ES klimata, enerģētikas, zemes izmantošanas, transporta un nodokļu **politiku pielāgo tā, lai līdz 2030. gadam samazinātu siltumnīcefekta gāzu neto emisijas vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, LDDK ieskatā:**
 - **ir atbalstāms** Eiropā uzņemtais **kurss** kļūt klimata neitrālai līdz 2050.gadam,
 - **NAV ATBALSTĀMA** **"Fit for 55"** pakotne esošā redakcijā,

- klimata neitralitātes mērķi ir **sabalansējami** ar citiem mērķiem - **vides, ekonomikas un sociālie aspekti** ceļā uz klimata mērķu sasniegšanu un tautsaimniecības transformāciju uz augstāku pievienoto vērtību,
 - klimata neitralitātes mērķiem ir **jābūt samērīgam starp ES dalībvalstīm**, ņemot vērā atšķirības siltumnīcefekta gāzu (*SEG*) emisiju īpatsvarā, sociālekonomiskajos (IKP, nabadzības riski, nevienlīdzība u.c.) un citos rādītājos,
 - nepieciešama **zinātniski pamatota** Klimata politikas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās ietekmes **analīze**,
 - jaunajam regulējumam būtu **jākoncentrējas vairāk uz industrijas stimulēšanu ieguldīt klimatam draudzīgākās inovācijās**, nevis uz esošā industrijas darbības modeļa pārlieku sadārdzināšanu,
 - šī brīža situācijā **nav iespējams, atbalstīt tādus tiesību aktu projektus**, kuros ir atsauces uz **vēl neizstrādātiem dokumentiem un stratēģijām**, piemēram, ES Dabas atjaunošanas plāns, ES Augšnes stratēģija, Critical raw materials resilience, Carbon Farming u.c.,
 - šī brīža situācijā **nav iespējams objektīvi plānot uzņēmējdarbību, investīcijas un ražošanas attīstību**,
 - **nav skaidri kompensācijas mehānismi** komersantiem, kuri cietīs ES klimata politikas izmaiņu dēļ,
 - **nav aprēķināta kopējā finansiālā ietekme** uz tautsaimniecību (darbavietas reģionos, nodokļu ieņēmumi, eksports utt.) un klimata politikas ietekme uz **nevienlīdzības palielināšanos sabiedrībā**.
4. LDDK aicina **turpināt izvērtēt "Fit for 55"** pakotnē **noteikto klimata mērķu sasniegšanas iespējas un to ietekmi uz tautsaimniecības nozarēm, uzņēmumiem un nodarbinātību (indivīdiem)**, nodrošinot:
- **starpinstitucionālo koordināciju un sadarbību visaugstākajā līmenī**, iesaistot darba devējus pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku,
 - **izvērtējumu tam, kuras tautsaimniecības nozares, tostarp iedzīvotāju nodarbinātības aspektā, varētu ietekmēt** ar Eiropas zaļo kursu saistītās un plānotās rīcībpolitikas un pasākumi,
 - **skaidrību par klimata mērķu sasniegšanas praktiskām iespējām**, nodrošinot starpsistēmiskās sadarbības,
 - finansējumu **ne-finanšu datu pieejamības** jautājuma risināšanai, kas veicinātu tautsaimniecības nozares funkcionalitāti un savienojamību ar citām sistēmām tautsaimniecības aktivitāšu ietekmes uz vidi novērtējumam,
 - izvērtēt **taksonomijas regulējuma** standartu, kritēriju, nosacījumu un ierobežojumu **proporcionalitāti** iepretim reālam ieguvumam klimata mērķu sasniegšanā un CO₂ piesaistei, kā arī saskanību ar aprites ekonomikas darbības principiem,
 - **novērst zaļmaldināšanas riskus**, novēršot kritēriju plašu interpretāciju bez zinātniska pamatojuma un būtiski mazinot administratīvo slogu bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas aizsardzības un atjaunošanas nosacījumu izpildē un citu pasākumu īstenošanā, kas saistīts ar Eiropas zaļā kursa un klimata mērķu izpildi,

- **pietiekamu, precīzu, aprēķinos balstītu atbalstu** uzņēmumiem pielāgošanās pasākumiem, tehnoloģiju nomaiņai un iegādei (investīcijas jaunās videi draudzīgās tehnoloģijās, atbalsts inovāciju rūpniecībā), praktiski veicinot ieguldījumus pētniecībā un attīstībā, kas iekļauj arī atbalsta mehānismu piešķiršanu ar konkrētiem rezultatīvajiem rādītājiem, lai palīdzētu sasniegt klimata mērķus un izpildīt uzņemtās saistības,
- **zaļu nodokļu politiku**, ko paredz Latvijas klimatneitralitātes 2050 stratēģija un kas veicina CO2 emisiju mazināšanu, energoefektivitātes pievilcīgumu,
- **sabiedrības pilnvērtīgu informētību un iesaisti** klimata mērķu sasniegšanā.

5. Attiecībā uz sēdes **darba kārtības punktu nr.1.** un uz [Klimata likuma](#) izstrādi un tā mērķiem, LDDK ir sniegusi divus atzinumus (24.08.2021. uz 3 lpp., 01.09.2021 uz 3 lpp.) *Skat. pielikumā atzinumi*), kas adresēti Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai **Par sabiedriskajā apspriešanā izsludināto likumprojektu “Klimata likums”.**

6. *LDDK priekšlikums protokollēmumam:*

1. **Neatbalstīt** “Fit for 55” pakotnes tālāku virzību un Klimata likuma projektu esošajā redakcijā;
2. Izveidot **starpinstitucionālo koordinācijas sistēmu** un sadarbību visaugstākajā līmenī pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku pēc “Eiro ieviešanas projekta” parauga;
3. **Nodrošināt zinātniski pamatotu izvērtējumu** ekoloģiskai, ekonomiskai un sociālai ietekmei ar Eiropas zaļo kursa un klimata mērķu saistītajiem ES tiesību aktu projektiem, t.sk. “Fit for 55” pakotnei.